No. 944. 1850.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

MAANDAG, 27 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 25 Mei.

Eene der eigenschappen van het ontwerp van wet ter regeling van het kiesregt enz., is, dat het voorbereidt de opheffing der provincien en eene nieuwe indeeling des Rijks. Niemand die aan dit wets-ontwerp deze eigenschap betwist; velen bij welken deze eigenschap eene aanbeveling is. Des ondanks blijven wij echter vragen, of zulk eene opheffing der provincien, al dan niet, eene wenschelijke zaak zij? Zoo neen, dan volgt daaruit onmiddellijk, dat wij wél hebben gedaan met onze stem te verheffen tegen een maatregel, die als een eerste stap te beschouwen is op den weg, die tot eene nieuwe indeeling des Rijks leidt.

Dat men met het einde der vorige eeuw aandrong op eene wijziging in de bestaande orde van zaken ten aanzien van de verhouding der provincien tot de Bataafsche republiek; dat men den federatieven staat door eene éene en ondeelbare republiek vervangen wenschte te zien, laat zich spoedig begrijpen. Het was toch niet meer overeenkomstig den ontwikkelingstoestand der verschillende provincien, dat schier elk van haar door eene eigene wetgeving geregeerd werd; dat binnen een zoo beperkte plaatsruimte als de provincien der Vereenigde Nederlanden besloegen, de systemen van regtsbedeeling zoo vaak afwisselden; het was dikwijls in strijd met de belangen der bevolkingen, dat zoo vele uiteenloopende stelsels van maten en gewigten in de verschillende provincien moesten geëerbiedigd worden. Het was dus niet zoo zeer een revolutionnairen ommekeer, dan wel een wezenlijken en door de algemeen gevoelde behoefte uitgelokten en noodzakelijk geworden vooruitgang te noemen, dat het eerste artikel der akte van staatsregeling van 1798 bepaalde, dat »de Bataafsche republiek Eén is en Ondeelbaar," schoon het wel een zeer revolutionnaire tint heeft, dat haar derde artikel, in navolging van hetgeen in Frankrijk plaats had gehad, en anticiperende op de systematische Unitarissen van thans, de provinciale grenslijnen »wegdacht" en het grondgebied der Bataafsche Republiek in »*agt* departementen" verdeelde met naame:

»Het 1e depart. *van de Eems*, hoofdpl. Leeuwarden.
» 2e » *van den Ouden IJssel*, » Zwolle.
» 3e » *van den Rhijn*, » Arnhem.
» 4e » *van den Amstel*, » Amsteldam.
» 5e » *van Texel*, » Alkmaar.
» 6e » *van de Delf*, » Delft.
» 7e » *van de Dommel*, » 's Hertogenbosch.
» 8e » *van Schelde en Maas*, » Middelburg."

Zoodat noch Groningen, noch Drenthe, noch Utrecht eigene departementale Administratien hadden, maar opgelost werden in de overige *acht* spik-splinter nieuwe Departementen.

Ten jare 1801 was men echter reeds van het onhoudbare dezer fraaije departementale indeeling zoozeer overtuigd, dat de Staatsregeling van dat jaar, in zijn 21e artikel, voor de »acht Departementen" de grensscheidingen herstelde »der voormalige gewesten, zullende het landschap Drenthe vereenigd blijven met het voormalig gewest Overijssel." De Staatsregeling van 1805 (art. 10) handhaafde deze territoriale verdeeling, tot dat, blijkens het eerste artikel van de vierde afdeeling der constitutionneele wetten van 1806, ook Drenthe weer tot den rang van zelfstandig Departement verheven werd. Bij de inlijving, op 9 Julij 1810, in het Fransche keizerrijk had het toenmalig koningrijk Holland weer eene nieuwe indeeling te ondergaan, in dier voege:

Het Dep. van den *Wester-Eems* hoofdpl. Groningen.
» » » *Friesland* » Leeuwarden.
» » » de *Monden v. d. IJssel* » Zwol.
» » » den *Boven-IJssel* » Arnhem.
» » » de *Zuiderzee*, » Amsterdam.
» » » de *Monden der Maas* » den Haag.
» » » de *Monden der Schelde* » Middelburg.
» » » de *Monden v. d. Rhijn* » 'sHertogenb.

Deze indeeling hield wel bijkans vier jaren stand, tot het jaar 1814 namelijk. De Grondwet van 29 Maart van dat jaar herstelde de oude indeeling der voormalige Vereenigde Nederlanden, waarin zelfs Drenthe een zelfstandige plaats bekleedde, en daarenboven, den ouden luister der historische benaming van provincien.

Dit bleef dus over uit de onderscheidene transfiguratien van het territoriale vraagstuk, dat de federatieve Staat van vóór 1798 in een één en ondeelbaar Rijksgebied was overgegaan, bij welks indeeling echter behouden bleven de oude provinciale grensscheidingen. Zoo genoten thans de voormalige gewesten der Nederlanden al de voordeelen, welke voortvloeijen uit de eenheid van regering, van wetgeving, van regtsbedeeling, van organisatie van het stelsel van maten en gewigten enz., zonder dat zij daarom echter gekrenkt werden in hunne regtmatige liefde voor hunne historie, in hunne ligt verschoonbare gehechtheid aan eigenaardigheden, die aan elk in ruime mate waren bij gebleven.

Waarom thans het er op toegelegd om aan de gewesten eene diepe krenking van deze hunne vast niet lakenswaardige gehechtheid aan hunne historie en aan eenige voor het geheel onschadelijke eigenaardigheden voor te bereiden? Waarin kan dat streven gegrond zijn?

Heeft het zijn grond daarin, dat het provincialismus aan de goede behandeling der algemeene lands-belangen in den weg staat; dat aan de provinciale belangen boven de landsbelangen de voorkeur wordt gegeven; dat de provinciale administratien, uit provincialismus, vaak in verzet treden tegen de lands-regering; dat de belangen van aangrenzende provincien dikwijls onderling vijandig zijn, en dat daardoor vaak botsingen en daden van vijandschap veroorzaakt worden? Indien het streven naar de opheffing der provincien en naar eene nieuwe indeeling des Rijks, in een Noordelijk, Zuidelijk, Oostelijk en Westelijk Departement, bijv., in een van deze redenen zijn grond heeft, — men kome er dan openlijk en met ronde woorden voor uit, opdat men zijn oordeel kunne vestigen betreffende de feiten, welke tegen het behoud der provincien geacht worden te pleiten, [illegible] opdat men, bij verschil van oordeelvelling, redenen [illegible]genover redenen zou kunnen stellen.

Redenen van zulken aard zijn het evenwel niet die tegen het behoud der provincien aangevoerd worden, — of verneemt men al zulke redenen, dan moet men echter te vergeefs naar *feiten* zoeken, waardoor de gegrondheid dier redenen gestaafd wordt.

't Is nogtans waar — en, daar wij geene andere dan eene eerlijke discussie willen, verzwijgen wij het niet, — 't is nogtans waar, dat er wel eenige feiten aangevoerd worden tegen het bestaan der provincien.

1°. »Door een lijdelijk verzet tegen regeringsverordeningen, belemmeren de provinciale administratien dikwijls den spoedigen en geregelden gang van zaken." — De aanmerking is niet onjuist. Doch stelt men dan zoo weinig vertrouwen in de nieuwe orde der dingen, om niet te verwachten, dat provinciale staten, welke, volgens het tegenwoordig gehuldigde stelsel, door de kern der burgerij tot hunne waardigheid zullen geroepen worden, geene systematische oppositie zullen voeren, gelijk de tegenwoordige provinciale oligarchen, tegen eene regering, die genomen is uit de meerderheid eener Vertegenwoordigende Kamer, welke, volgens hetzelfde stelsel, door dezelfde kern van burgers, zal gekozen zijn?

2°. »De provincie Drenthe is zoo luttel eene provincie dat het eene pure dwaasheid is haar te behouden." Het onbeduidende der provincie Drenthe — ziedaar het voorname strijdros, waarop tegen het behouden der provincien gestreden is geworden. En het is niet te ontkennen, dat die provincie binnen zulke enge grenzen besloten is, dat het naauwelijks zich begrijpen laat voor haar behoud eene lans te breken. Doch spreekt er niets voor haar behoud, — welnu, wat belet dan dat men terug kome tot hetgeen van 1798 tot 1814 plaats heeft gehad, en men Drenthe met Overijssel vereenige? Daarom evenwel behoeven nog niet de grenslijnen der overige provincien uitgewischt te worden.

3°. »Getuigt het niet van een geest van verkwisting er in elke provincie een provinciaal geregtshof met al den aanklevе van dien op na te houden?" Dat doet het. Men verminderе daarom vrijelijk, doch met voorzigtigheid, het getal der provinciale geregtshoven, wanneer de organisatie der regterlijke magt aan de orde zal zijn. Het blijkt toch nergens uit dat elke provincie aanspraak heeft op de weelde van een provinciaal geregtshof! Onder zulk eene betere regeling der regterlijke magt behoeft echter het bestaan der provincien niet te lijden.

4°. »Zoo vele eigene provinciale administratien kosten zoo veel geld. Met eene nieuwe indeeling des Rijks zal men zooveel kunnen *bezuinigen*." Ja, zal men daarmede zooveel kunnen bezuinigen? Meent men het in ernst? Zijn er nog bij wie dat tooverwoord crediet heeft? Wat ons betreft, wij komen er gul voor uit, dat wij wel gelooven, dat eene nieuwe indeeling des Rijks, mogelijk iets of wat minder geld zal kosten, doch men zou grovelijk verkeerd doen, daarvan alweêr eene belangrijke bezuiniging te verwachten. Die verkrijgt men alleen door amortisatie der staatsschulden — en wie durft daaraan te denken? — of door opheffing der staande legers — en waardoor wordt u dan de handhaving der maatschappelijke orde gewaarborgd?

Redelijke gronden derhalve kennen wij ten minste niet, die het streven eener zekere partij in ons midden wettigen, om de vernietiging der provincien en eene nieuwe territoriale indeeling des rijks voor te bereiden.

Die zekere partij echter heeft daartoe wel bepaaldelijk hare gronden — gronden, welke zij er verre af is van niet zeer redelijk te achten. Zij vergeve ons intusschen onze rondborstigheid, wanneer wij die gronden veeleer zeer onredelijk noemen.

Die redenen zijn genomen uit de hoogere philosophisch politische sfeeren, en kunnen tot een tweetal teruggebragt worden. Wij zullen ze in ons volgend Nommer beknoptelijk aangeven; dat zal genoeg zijn om hunne revolutionaire oorsprong en strekking levendig te doen [illegible]komen.

[illegible]ij hebben meer dan eens aangetoond, dat de in[illegible]g der kiesdistrikten niet geschikt is, om te dienе[illegible] tot bevrediging der partijen; de *Nederlander* in [illegible] nummer van gisteren bewijst zulks duidelijk door c[illegible]rs, die hij ontleend heeft aan de volkstelling van 1[illegible]9, omdat die van 1850 nog niet officieel is bekend gemaakt. Wij schrijven die bewijsvoering hier letterlijk af, omdat zij onwederlegbaar aantoont, hoe noodzakelijk de indeeling der kiesdistricten grootelijks moet worden omgewerkt. Ziehier wat de *Nederlander* zegt:

„De provincie Groningen telt drie kiesdistricten, twee enkele, dat van Groningen met 44,458 zielen, dat van Onderdendam met 39,924 zielen, een dubbel kiesdistrict, dat van Appingadam, met 82,898 zielen. Die provincie geniet het voorregt van in haar geheel bewaard te zijn gebleven, en geen gedeelte van hare bewoners aan een kiesdistrict te hebben moeten afstaan. Daaraan is toch de ongelegenheid verbonden, dat zij, die de minderheid der kiezers in een gemengd kiesdistrict uitmaken, zich moeten onderwerpen aan de keuze, welke door de kiezers der andere provincie uitgebragt wordt, zonder daarop eenigen invloed te kunnen uitoefenen. Niemand zal de daadzaak willen betwijfelen, dat deze de uitkomst zou geweest zijn, eener vermenging van de provincie Groningen en Friesland. Hiervoor is zij bewaard gebleven, en zij is alleen genoodzaakt eene bevolking van 6,177 zielen aan het dubbel kiesdistrict van Assen, in de provincie Drenthe, af te staan, hetwelk uit 79,662 zielen bestaat.

„De provincie Friesland telt even als de provincie Groningen drie kiesdistrikten, twee dubbelde, dat van Leeuwarden met 83,715 zielen, dat van Sneek met 83,135 zielen, en een enkel, dat van Dokkum, met 45,911 zielen. Zij is ook grootendeels in haar geheel gebleven, want zij staat slechts 11,298 zielen aan het district Steenwijk van de provincie Overijssel af.

„Hetgeen daarenboven deze provincien op eene gunstige wijze onderscheidt, is, dat de verscheidenheid in de godsdienstige geloofsbelijdenis niet zoodanig is, dat hierop behoeft gelet te worden. Het getal Hervormden is zoo overwegend boven dat der Roomsch Katholijken, dat hieruit geen verschil van gevoelen kan voortvloeijen. De wetgever moet vooral daarop bedacht zijn, om bij de inrigting der kiesdistricten zooveel mogelijk de gelijkheid in de geloofsbelijdenis in acht te nemen, ten einde geene aanleiding te verschaffen tot eenen strijd tusschen de voorstanders der verschillende geloofsbelijdenissen. Op deze wijze handelende, zal het hem gelukken de keus op een zuiver staatkundig gebied te plaatsen en de moeijelijkheid te vermijden, dat de aanklevers van verschillende geloofsbelijdenissen den kandidaat van hunne godsdienstige denkwijs tegenover dien van de tegenovergestelde godsdienstige denkwijs stellen. De keus zal op die wijze in een godsdienstigen strijd ontaarden en bij de bestaande spanning

der gemoederen in dat opzigt zal de wetgever het zich te wijten hebben, dat nieuw voedsel aan de hartstogten is verschaft. Voor Friesland, Groningen en Drenthe gelden deze opmerkingen niet, want de verhouding tusschen de verschillende geloofsbelijdenissen is te zeer ten voordeele der Hervormden, dan dat daaruit eenige aanleiding tot twist kan voortvloeijen. In Friesland staan 9,588 Roomsch Katholijken tegenover 159,186 Hervormden, in Groningen 12,874 Roomsch Katholijken tegenover 159,572 Hervormden, in Drenthe 2,748 Roomsch Katholijken tegenover 57,278 Hervormden. Eene geheel andere verhouding vertoont zich te dien aanzien tusschen de verschillende geloofsbelijdenissen in andere provincien. In Overijssel zijn 55,878 Roomsch Katholijken en 99,445 Hervormden; in Gelderland 95,595 Roomsch Katholijken en 154,514 Hervormden; in Utrecht 57,951 Roomsch Katholijken en 85,579 Hervormden, in Noord-Holland 123,121 Roomsch Katholijken en 294,003 Hervormden, in Zuid-Holland 129,438 Roomsch Katholijken en 387,200 Hervormden, in Zeeland 38,923 Roomsch Katholijken en 111,838 Hervormden.

„Hier zal dus wel degelijk moeten worden gelet op de inrigting der kiesdistricten naar gelang der verschillende geloofsbelijdenissen, ten einde zoó veel mogelijk alle aanleiding tot godsdienstige twisten te vermijden, en door de zamenvoeging van de belijders van hetzelfde godsdienstig geloof hen tot het doen eener zuiver staatkundige benoeming te nopen. Hoe weinig hieraan gedacht is, kan reeds dadelijk het voorbeeld der provincie Overijssel aantoonen. De provincie deelt zich af in vier kiesdistricten, een enkel, dat van Steenwijk, met 37,683 zielen, en drie dubbelen, die van Zwol met 79,436, van Almelo met 80,552 en van Deventer met 89,414 zielen.

„Let men nu slechts op het kiesdistrict Almelo, dan bevindt men dat aldaar 39,362 Hervormden tegenover 37,980 Roomsch-Katholijken staan, en moet zich hieruit als van zelf een strijd tusschen de aanhangers der verschillende geloofsbelijdenissen ontwikkelen.

„Niets is echter gemakkelijker dan daartegen te waken, door eene splitsing van dit dubbele kiesdistrict in twee enkele. Dan verkrijgt men een kiesdistrict van Tubbergen tot Hengelo zich uitstrekkende en in zich bevattende de gemeente Tubbergen, Ootmarssum, Deenekamp, Weerselo, Oldenzaal, Losser, Borne, Stad en Ambt Delden, Hengelo alsook Haaksbergen.

Daarin bevinden zich 31,511 Roomsch Katholijken en 7,065 Hervormden, te zamen eene bevolking van 38,576 zielen uitmakende. Het andere deel van dit kiesdistrict levert 32,297 Hervormden en 8,469 Roomsch Katholijken op, te zamen eene bevolking daarstellende van 40,766 zielen.

„Wie gevoelt niet hoeveel deze juiste afscheiding der verschillende geloofsbelijdenissen bijdragen moet tot bevrediging der gemoederen en tot ontwikkeling van den staatkundigen zin en den publieken geest der inwoners.

„De wetgever, die daarmede niet te rade wil gaan, maar zich boven zulke practische opmerkingen wil verheffen, moge in staat zijn fraaije theorien te ontwerpen, hij mist de geschiktheid om in het belang van het algemeen verordeningen te maken. Niet de best mogelijke wetten, in het algemeen beschouwd, heb ik aan de Atheniensers gegeven, zeide eens Solon, maar de best mogelijke wetten, waarvoor zij vatbaar waren. Dit moge ook de Nederlandsche wetgever zeggen: „Mijne kieswet is niet de volmaakste kieswet die uitgedacht kan worden, maar de volmaaktste welke voor de Nederlandsche natie past."

Niet minder aan bedenking onderhevig dan het kiesdistrict van Almelo, is dat van Deventer. Het bevat in zich een deel van Overijssel met eene bevolking van 26,378, en een deel van Gelderland met eene bevolking van 56,026 zielen, en dat deel van Gelderland is zamengesteld uit een gedeelte der zoogenaamde Graafschap, ten bedrage van 32,697, en een gedeelte der Veluwe ten bedrage van 23,329 zielen. Het is bekend, dat de Graafschap veel eigenaardigs bezit, hetgeen een hinderpaal oplevert tegen eene overeenstemming in denkbeelden en inzigten met de provincie Overijssel. Bestaat er ook geen zwarigheid in de toevoeging der stad Zutphen aan het kiesdistrict, waarvan Deventer de hoofdplaats uitmaakt, hetgeen den naijver opwekken moet, die zich steeds tusschen twee naburige op gelijke lijn geplaatste steden vertoont? Hier zal dus gewis de poging niet achterblijven bij de Graafschapsbewoners om zoo mogelijk hunnen candidaat de zege te doen behalen, en de meerderheid in bevolking geeft hun daartoe de wapenen in de hand. Er wordt dus een strijd opgewekt tusschen Overijssel en Gelderland van de eene zijde, en tusschen twee deelen van Gelderland van de andere zijde, en hetgeen strekken moest om het provincialisme te doen verdwijnen, verzekert deszelfs duur voor een lang tijdperk.

„Wil men iets tot stand brengen, hetgeen de kans oplevert tot een goeden uitslag, men late de Graafschap op zich zelve een kiesdistrict vormen, door bij het hier voorhanden deel, eene bevolking van 32,697 zielen bevattende, een ander deel te voegen, dat onder het kiesdistrict van Doesburg is gebragt, en men brenge bij het kiesdistrict van Deventer een deel der Veluwe, dat daaraan paalt. De inrigting van dit laatste kiesdistrict, zal wel veel te wenschen overlaten, zooals elk kiesdistrict uit twee provincien zamengevoegd, maar het zal veel van het onbestaanbare, dat het thans bezit, verliezen. Men behoeft slechts hierop te letten, dat het onder de rook van de stad Zutphen gelegen Warnsveld gevoegd is bij het kiesdistrict van Doesburg, en dat daarentegen het tot den kring van de gemeenten onder Doesburg behoorende Ruurlo tot het district van Zutphen is overgebragt, om te kunnen zeggen, dat deze districtsverdeeling onaannemelijk is.

„Stuiten wij dus hier even als in de provincie Overijssel, op eene zamenvoeging van tegenstrijdige bestanddeelen in dit kiesdistrict, daar het zich toch niet denken laat, dat eene gemeente op verren afstand van de andere gemeenten van een kiesdistrict gelegen en in geene aanraking met dezelve zich bevindend, zich met haar bij het verkiezen van een vertegenwoordiger verstaan zal, zoo is het ook hier niet minder dan in de provincie Overijssel opmerkelijk, hoezeer men de verschillende geloofsbelijdenissen heeft willen ondereenmengen. In het kiesdistrict Nijmegen zijn 30,040 Hervormden bij 46,285 Roomsch Katholijken gevoegd: in het distrikt Doesburg heeft men 42,176 Hervormden en 40,710 Roomsch Katholijken vereenigd. Indien men zich niet had laten wegslepen door het denkbeeld van dubbele kiesdistricten, hetgeen in de uitvoering aan zoo vele onoverkomelijke zwarigheden bloot staat, zou men de verschillende geloofsbelijdenissen van elkander hebben kunnen gescheiden houden, en daardoor den strijd over het geloof hebben voorgekomen, om dien op het gebied der Staatkunde over te brengen.

„Door deze vermenging van Roomsch-Katholijken en Hervormden in hetzelfde kiesdistrict en wel in dier voege, dat de eene de anderen slechts weinig in aantal te boven gaan, wordt noodwendig de strijd uitgelokt over het punt, of men aan een Roomschen dan wel aan een Protestantschen Candidaat de voorkeur dient te geven, en wordt daarbij eene waardering van de staatkundige hoedanigheden van den Candidaat ter zijde gesteld. Niets was gemakkelijker geweest dan het kiesdistrict van Nijmegen door de toevoeging van het Maas- en Waalsche tot een district van ééne geloofsbelijdenis te maken, maar men schijnt daaraan geen gehoor te hebben willen geven en zich daarenboven het genoegen te willen verschaffen om Nijmegen tegen Tiel over te plaatsen, ten einde den sluimerenden naijver tusschen die beide steden weder aan te wakkeren en de Tielenaars te doen gevoelen, dat zij voor Nijmegens ingezetenen moeten bukken.

„Gaan wij thans over tot de provincie Utrecht, dan treffen wij aldaar het kiesdistrict Amersfoort aan, hetwelk de ongelegenheden aan een groot kiesdistrict verbonden, uithoofde van den verwijderden afstand op welken de verschillende gemeenten geplaatst zijn en de verscheidenheid in zeden en gewoonten in de onderscheidene deelen voorhanden, in de ruimste maat vertoont. Het district loopt langs een lijn van twaalf uren voort en wordt door eene der hoofdrivieren in twee deelen gescheiden. De bewoners van de Tielerwaard en de Betuwe staan in geene betrekking tot de bewoners van het Gooiland of Amersfoort's omstreken.

„De Betuwe en de Tielerwaard leveren 25,894 zielen, de Veluwe 675 zielen, Noord-Holland 2,675 zielen en de provincie Utrecht 30,700 zielen. Hier is dus eene rijke bron van twist geopend, uithoofde van de verscheidenheid van inzigten en denkbeelden, die bij de onderscheidene kiezers heerschen, en het laat zich vooruitzien, dat de verschillende afdeelingen van dit district hunnen bijzonderen Candidaat zullen trachten doortedrijven. Oppervlakkig beschouwd, zou de provincie Utrecht wegens het overwigt in de bevolking, moeten zegevieren; maar nader lettende op den census die op het laag bedrag van ƒ20 voor den Gelderschman is gesteld en voor den Stichtenaar ƒ30 bedraagt, is het waarschijnlijk dat het Geldersche gedeelte meer kiezers zal opleveren dan het Utrechtsche, en dat in dit geval dus de Betuwe en de Tielerwaard over de benoeming beslissen zullen. Wij treffen hier weder die vermenging der verschillende geloofsbelijdenissen aan, welke het natuurlijk gevolg der groote kiesdistricten is, en welke vermeden had kunnen worden, indien men zich tot kleine kiesdistricten had willen bepalen. In het Geldersche gedeelte zijn 19,728 Hervormden tegen 5,984 Roomsch Katholijken, in het Utrechtsche gedeelte zijn 33,702 Hervormden tegen 21,848 Roomsch Katholijken.

„Deze voorliefde voor dubbele kiesdistricten heeft ook de omstandigheid doen uit het oóg verliezen, dat wanneer men de stad Utrecht, die op zich zelve een enkel kiesdistrict vormt, vereenigt met het omliggend platte land, men aan dien omtrek de kracht ontneemt om eene eigen keus te doen, wijl het zich ten allen tijde zal moeten schikken naar de keus der stad, welke zoo vele middelen bezit om eenheid en kracht aan hare stemming te verschaffen."

Men schrijft ons uit *Noord-Brabant*, het volgende:

»*Mijnheer de Redacteur!*

»Het belang, dat een Nederlander bij de nieuwe kieswet heeft, is in de kolommen van uw veel gelezen blad reeds zoo dikwijls besproken, dat het onnoodig zoude zijn hierover verder uit te weiden. Gegronde aanmerkingen en teregtwijzingen met betrekking tot de voorgedragene wetten kunnen thans alleen van nut zijnde worden geacht.

»Het moet iederen regtgeaarden Nederlander en vooral den Katholijken aangenaam geweest zijn te zien, hoe de Redactie van *de Tijd Noord-Hollandsche Courant* in haar hoofdartikel van Vrijdag 17 Mei jl. met de kaart van het koningrijk der Nederlanden in de hand, de schadelijke bedoelingen, die bij de verdeeling van ons rijk in kiesdistrikten voor de leden der Tweede Kamer hebben voorgezeten, ontsluijerde.

»Vestigen wij nu het oog op de wijze, waarop volgens de voorgedragene wet de Provinciale Staten in de onderscheidene provincien des rijks zullen worden zamengesteld, dan heeft er met betrekking tusschen de steden en het platte land eene niet minder in het oogloopende onevenredigheid plaats.

»Volgens art. 177 zullen de leden der Provinciale Staten op den ouden voet in de steden en kiesdistrikten worden gekozen.

»Dit was misschien voor de eerste maal noodzakelijk, maar wie zou nu denken dat men op de gedachte zou komen om de steden op eene wijze in de Staten der Provincien te vertegenwoordigen, geheel buiten verhouding met de bevolking van het platteland. Zoo zenden de stedekens Geertruidenberg, Willemstad, Heusden en Grave, die ieder geene 2500 zielen tellen, ieder twee leden ter vergadering, terwijl aan een landelijk kiesdistrikt van 20,000 zielen slechts een gelijk getal wordt toegekend; kortom 76,000 inwoners uit de steden van Noord-Brabant zullen in de vergadering van de Staten dier Provincie door 36, zegge zes en dertig, leden worden vertegenwoordigd, terwijl 320,000 plattelandsbewoners slechts 28 vertegenwoordigers zullen tellen. Alzoo zal men dan ook het in sommige provincien gewenschte doel bereiken, om de belangen van het platte land voor dat der steden te blijven opofferen, welk doel, vreest men, zal voorzitten bij het maken van het provinciaal reglement bedoeld bij art. 4 van het ontwerp van wet, en het bewijs opleveren zal dat ofschoon de Standen bij de grondwet zijn afgeschaft, de stedelijke stand zoo niet in naam, dan toch wezentlijk met de daad is blijven bestaan."

Omtrent den aanslag op het leven van Z. M. den Koning van Pruissen vernemen wij nader de volgende bijzonderheden uit Berlijn van Donderdag den 23 Mei des middags ten 12 ure:

»De Koning heeft een rustigen nacht gehad. De wonde ziet er gunstig uit, en er is geene koorts bijgekomen.

De *Deutsche Reform* zegt: Wij zullen ons voor heden onthouden van eenig middellijk of onmiddellijk verband van deze daad met de politiek aan te duiden, hoewel wij helaas maar al te goeden grond hebben om zekere verschijnselen der verregaandste ontaardheid met de meeste scherpte in het oog te houden en openbaar te maken.

De *Lithogr. Corresp.* berigt uit eene geloofwaardige bron: »De dader heet Max Sefeloge. Hij is te Potsdam geboren, omstreeks 31 jaren oud, in het militair-weeshuis te Potsdam opgevoed en heeft later als onderofficier bij de artillerie gediend. Volgens de van hem afgegeven getuigschriften was zijn gedrag over het algemeen bevredigend. Naar men gelooft, verviel hij voor een paar jaar ten gevolge van sterke inspanning tot krankzinnigheid. Hij werd in het *Lazareth* te Spandau behandeld en van daar als invalide weggezonden; doch hij moet geenszins hersteld zijn geweest. Integendeel liet zijne gansche handelwijze geen twijfel over dat hij nog steeds waanzinnig was. (Onder anderen verbeeldde hij zich uitvinder der chocolade en van het schietkatoen te zijn, en de vestiging van eene kolonie met behulp van den Beij van Tunis, behoorde tot zijne lievelings plannen.) Tot heden was hem het verblijf in de kaserne vergund geworden, en hij had als invalide maandelijks 2 Th. pensioen. Zijn koloniesatieplan had hij herhaaldelijk tot onderwerp van verzoekschriften aan den koning gemaakt. Derzelver inhoud zal echter vermoedelijk van dien aard geweest zijn, dat een antwoord daarop niet doelmatig geacht werd. Welligt heeft deze omstandigheid den ongelukkige tot zijne waanzinnige daad gedreven.

De *Neue Preussische Ztg.* alleen zegt, dat hij op het terrein van het station door ophitsing nog opgewondener is geworden.

De *Const. Zeitung* verhaalt dat hij het pistool heeft gelost terwijl hij den koning een verzoekschrift ter hand stelde.

De misdadiger zag er woest en ellendig uit toen hij de daad pleegde, en hij moest, alvorens men hem het eerste verhoor kon doen ondergaan, eerst door een bad verfrischt en gereinigd worden, want hij was reeds deerlijk door het toegesnelde volk mishandeld en druipende van bloed. Door toedoen van een voornaam persoon van het Hof, die aanmerkte, dat zoo men hem op de plaats doodde, het allerbelangrijkst verhoor van den schuldige niet zou kunnen plaats hebben, werd de moordenaar in een der vertrekken van het station in veiligheid gebragt.

Het verhoor is opgedragen aan den criminaal-raad Scholttke, en wordt ijverig voortgezet. Volgens sommigen zouden onder de in beslag genomen papieren des moordenaars eenige gevonden zijn, welke vele personen compromitteren; volgens anderen echter zou in die papieren geen enkel bewijs gevonden zijn van des moordenarrs staatkundige betrekkingen. Het eerste verhoor had plaats aan het station, in tegenwoordigheid van den Prins van Pruissen en van Prins Karel.

Graaf v. Kanitz was de eerste, die den moordenaar het pistool ontrukte; terwijl hij poogde te vlugten werd hem een houw toegebragt, en vastgehouden en bijna geworgd wordende, riep hij nog herhaaldelijk met gesmoorde stem: leve de vrijheid! Over zijne daad heeft hij geen berouw betoond, maar wel over het mislukken van zijn aanslag zijn spijt aan den dag gelegd. Over de oorzaken, die hem tot deze daad aangezet hebben, heeft hij geene de minste verklaring willen geven.

De *Rh. Westf. Ztg.* zegt, dat de moordenaar, toen hij zijn boos opzet verijdeld zag, naar een tweede pistool heeft gegrepen, zonder dat men tot dusverre weet of hij nog een tweede schot op den Koning lossen of zich zelven van kant maken wilde. Hij is een Franschman van geboorte, doch te Wetzlar opgevoed. Reeds den vorigen dag moet hij met onheilspellende blikken op het station rondgezworven hebben.

Het Woensdag avond verschenen nummer der *Abendpost* is onmiddellijk na het afdrukken door de politie geconfisqueerd geworden.

De *Urwähler* berigt de inhechtenisneming van zijn redacteur Bernstein.

De eigenaar der boekdrukkerij, Berends, en de letterkundigen Meijer, Streckfusz en Kunowski zijn in hechtenis genomen. Men zegt dat hun ten laste wordt gelegd eene onwettige verbinding van politieke vereenigingen te hebben bewerkt.

In de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode*, wordt met 1 Julij aanstaande de eigendom dier courant geheel of gedeeltelijk te koop aangeboden.

Wij lezen heden in het *Handelsblad* onder de Belgische post:

»Eenige dagen geleden hebben wij gemeld, dat de liberale bladen het adres der bisschoppen, aan den Senaat ingezonden tegen de wet op het middelbaar onderwijs, hevig gispten; wij moeten thans er bijvoegen, dat de Katholijke bladen dit zelfde stuk hemelhoog prijzen en verheffen."

De plaatselijke geneeskundige commissie in Rotterdam, waarschuwt tegen het gebruik van het zoogenaamde *graauwe filtreerpapier*, daar het lood bevat.

Met leedwezen verneemt men uit 's Hage, dat 's Konings tweede zoon, Z. K. H. Prins Maurits, sedert eenige dagen ernstig ongesteld is. Gisteren morgen was echter zijn toestand niet verslimmerd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 23 Mei. De huidige zitting der Wetgevende Vergadering, aan de beraadslaging over de kieswet gewijd, heeft de discussie weinig doen vorderen; bijna al den tijd werd ingenomen door een woordenstrijd tusschen den graaf de Montalembert en Victor Hugo, en die soms vrij hevig toeging, zoodat de President met zijn gezag tusschen beiden moest komen. Victor Hugo protesteerde hoofdzakelijk tegen de beschuldiging die de Montalembert hem gisteren had toegevoegd, dat hij, Hugo, alle op elkander gevolgde regeringen steeds gevleid had; hij daagde zijn tegenstander uit hem dit te bewijzen, en tegen zijne verwachting viel het den graaf de Montalembert zeer gemakkelijk bewijzen in overvloed bij te brengen, dat hij jegens alle partijen en vorsten verraad gepleegd had, na ze eerst gediend en gevleid te hebben.

De Montalembert toonde hem ten duidelijkste aan dat hij de vorsten bezongen en gevleid en daarna verguisd had, en nu, ziende dat het socialismus het hoofd hoog droeg, de arbeidende volksklasse vleide. Tergend was het verwijt, dat de Montalembert Victor Hugo toevoerde: »eens sprak deze man tot Louis Philippe eene vleitaal, zoo kruipend als mijne ooren die ooit vernamen, en in de constituërende vergadering wenschte hij het volk geluk met de omverwerping van den troon, waarop de grijze vorst gezeten had, die hem weleer het brevet van Pair schonk!

Van alle zijden in het naauw gebragt, riep Victor Hugo gemelijk in zijne verlegenheid uit: sinds 23 jaren heb ik geen ander souverein dan het volk erkend! doch hij hoorde zich onmiddellijk toeroepen: hebt gij dan van dat volk uw brevet als Pair ontvangen? en hebt gij uw vers, getiteld: mijn Koning is in ballingschap! vergeten?

Baze naderde hem intusschen en reikte hem een dagblad toe. Victor Hugo las het, zigtbaar onthutst, terwijl de regterzijde, zich over die pijnlijke verlegenheid vermakende, herhaaldelijk uitriep: lees hard op! en de Montagne schreeuwde: tot de orde van den dag! Echter las Victor Hugo niet, maar verhaalde, dat hij in 1841, in de Fransche akademie, waar ook de Hertog en Hertogin van Orleans tegenwoordig waren, had durven zeggen, dat souvereine natiën gekroonde Hoofden behoorden te hebben.

Daarna trad de dichterlijke Lamartine op om in een stortvloed van hoogdravende woorden een lofzang uit te galmen op de Republiek van 1848 en op de algemeene verkiezingen. Al de bombast die hij uitkraamde, kon echter gemakkelijk door eene fikse redenering worden te niet gedaan. Met deze taak belastte zich de min. Baroche Lamartine, bedekte de socialisten liefderijk met den mantel zijner opgeblazen redeneer-kunst om stellig te beweren dat die partij niet schadelijk was.

Eindelijk zag gen. Bedeau zich genoodzaakt in het strijdperk te treden, om zijn op 24 Febr. gehouden gedrag te verklaren. Hij erkende dat hij alstoen aan een regement bevel had gegeven zich te ontwapenen, om, zoo als hij zeide, grooter ongelukken voor te komen.

De dagbladen der meerderheid kennen als om strijd aan de redevoering van den graaf de Montalembert allen lof toe. Het *Journal des Débats* vooral wijdt uit over de fijne en geestige scherts, en over de scherpe en onomstootelijke waarheden, die in die redevoering van de partij der orde tegen het alvernielend socialisme liggen opgesloten.

»Die redevoering, zegt de *Constitutionnel*, is niet alleen een uitmuntend werk van welsprekendheid; het is bovendien eene verklaring van een man vol moed." Ook de *Corsaire* prijst de rede van den wel begaafden katholijken spreker.

— Betreffende de diplomatieke questie met Engeland verneemt men niets nieuws. Lord Palmerston schijnt Lord Normanby niet terug te roepen, en onze minister van Buitenlandsche Zaken schijnt dien gezant zijne passporten niet te durven toezenden; immers hij heeft zich gehaast om aan de 86 departementen, per telegraaf ijlings te doen weten dat de goede verstandhouding tusschen de beide regeringen niet zal worden verstoord.

— Lord Normanby heeft heden morgen eene lange conferentie gehouden met den gen. Lahitte.

— De *Siècle* meldt dat meer dan 80 Vertegenwoordigers heden een groot aantal petitien tegen de kieswet hebben overgelegd het getal der handteekeningen zou meer dan 1 millioen bedragen. Er zijn, zegt de *Siècle*, maar 200,000 handteekeningen noodig geweest om de Constituante uiteen te doen gaan.

— De leerlingen op de lijcea te Parijs, ten voordeele van afgezette onderwijzers eene inschrijving geopend hebbende, is een geregtelijk onderzoek dienaangaande ingesteld en zijn de aanleggers van deze zaak gestraft.

— Te Gigean (dep. Hérault) is eene geheime buskruidfabriek ontdekt.

— Des nachts van 21 op 22 Mei heeft men op straat eene menigte exemplaren gestrooid van een schandelijk en bespottelijk pamflet, getiteld: *Het volk aan zijne broeders in het leger*. Het volk, zegt die brochure, moet tusschen beiden treden in dezen hagchelijken tijd. Het heeft het regt om te spreken over en te handelen in alle zaken.

Het volk wordt daarin voorgesteld als een personaadje van het hooge staatstooneel, die zich in alle intrigues te mengen heeft. Het volk, of liever die helfte des volks, die uit opstandelingen, clubsmannen, nietswaardigen en ledigloopers bestaat, deelt hier zijn raad mede aan het leger. En die raad is geen andere, dan eene openlijke verleiding tot teugelloosheid en verraad. Het geschrift is vol van hevige declamatien en kinderachtigen laster, zóó als men ze weleer hoorde in de kiesvergaderingen.

Het vaderland, zoo heet het, is in gevaar; de kozakken staan voor onze deur; de barbaren omringen ons van alle kanten; de burgeroorlog bedreigt ons, enz." Ziedaar wel zeer armzalige redenaarskunstjes van de leden der Montagne.

Doch deze wijze van propaganda heeft, volgens de berigten die wij ontvangen, bij onze dappere soldaten niets dan verontwaardiging en afkeer ingeoogst. In eenige kasernen zijn de exemplaren dezer brochure naauwkeurig opgezameld en tot het laatste toe aan den bevelhebber van het korps overhandigd. In andere hebben de militairen zelven over dat libel regt gedaan. Men heeft de brochure daar op de binnenplaatsen verbrand, onder het luid gelach der aanwezigen.

De demagogen mogen doen wat zij willen, het leger heeft een goed geheugen: het herinnert zich de ontwapening in Februarij, de Junij-dagen, den moord aan zeven generaals gepleegd, en het laf hartig doodschieten van den generaal Brea. Noch het schijnheilig gefleem, noch de zoetlokkende toontjes van de roode partij kunnen het leger die smartelijke herinneringen doen verliezen ...... Het is voor altijd gewonnen voor de zaak der orde...!

— De *Presse* meldt, dat er sprake is geweest op het Elysée van het vervangen van den prefect van policie Carlier. Na eene vrij levendige discussie is echter besloten dien heer in zijne functien te laten.

— De bekende dichter-bakker Reboul, die vroeger een der vurigste socialisten was, heeft die partij thans verlaten en wordt verantwoordelijk redacteur van het blad *Napoleon*.

MADRID, 18 Mei. Tusschen Spanje en Frankrijk zal eerstdaags een tractaat van uitlevering gesloten worden.

— De *Clamor Publico* is alwederom wegens een in hetzelve voorkomend artikel tot eene boete van 20,000 realen veroordeeld. Als het zoo voortgaat (verklaart het blad) zijne uitgifte eindelijk te zullen moeten staken.

ENGELAND.

LONDEN, 23 Mei. H. M. de Koningin der Belgen heeft gisteren het Buckingham-paleis verlaten, om zich naar St. Leonard aan zee te begeven, alwaar de ex-koninklijke familie van Frankrijk eenige weken denkt te vertoeven.

— In de huidige zitting van het Huis der Gemeenten heeft Lord Palmerston uit eigen beweging en zonder daartoe geinterpelleerd te zijn, nieuwe verklaringen gegeven aangaande het geschil met het Parijzer kabinet. Hij poogde zijn in den geheelen loop der Grieksche zaak gehouden gedrag te regtvaardigen, en eindigde met den wensch te uiten, dat de vrede en de goede verstandhouding mogten bewaard blijven. Hij voor zich had nooit opgehouden voor Frankrijk dien eerbied en die achting te koesteren, welke de regeringen elkander verschuldigd zijn, enz.

Deze verklaring gaf aanleiding tot eene ernstige discussie, die nog voortduurde bij het vertrek van den post.

— Lord John Russel heeft aan prins Albert en aan den hertog van Wellington, kanseliers der universiteiten van Cambridge en Oxford een brief gezonden, waarin hun wordt kenbaar gemaakt, dat de Engelsche regering voornemens is eene commissie te benoemen, belast met het doen van een onderzoek *over den staat en de inkomsten* dier beide Universiteiten.

De genoemde kanseliers hebben, na gehouden beraadslaging, ronduit verklaard dat dit plan van onderzoek niets anders was dan eene schending der regten en privilegien der Universiteiten, en dat de commissie bij hen geene de minste medewerking zal ontmoeten in de volvoering der haar opgedragen taak.

— De Engelsche vloot is van Salamis den 19 Mei op de reede van Malta terug gekomen. Zij bestaat uit zeven linieschepen en twee fregatten. Op Malta beweerde men algemeen, dat de vloot zich thans naar Napels zoude begeven, om, op gelijke wijze als in Griekenland, van de Napelsche regering de langgevorderde schadevergoeding te verkrijgen voor de Engelsche onderdanen, die bij het bombardement van Messina in 1848 verliezen hebben geleden. Hierdoor wordt ons vroeger berigt bevestigd, dat eene Britsche stoomboot (*Firebrand*) naar Napels gezonden was om een *ultimatum* te dier zake aan het gouvernement van Napels over te brengen.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 24 Mei. De groote kwestie, of in weerwil van nota's en protesten, de gevolmagtigden der Unie het te Frankfort open gehouden protocol zullen teekenen, heeft reeds in de conferentie der gevolmagtigden tot ernstige discussie aanleiding gegeven.

ITALIE.

Volgens een brief van Rome aan de *Univers* heeft de Academie *degl'Arcade*, die onder het aantal harer doorgeleerde leden ook den H. Vader mag tellen, op Zondag voor den 14 Mei eene plegtige zitting gehouden tot viering van 's Pausen heugelijke terugkomst te Rome. De geleerde oudheid-kenner Visconti opende de zitting met eene uitgewerkte redevoering; ook droeg de Spaansche gezant Martinez de la Rosa eene door hem gedichte Italiaansche ode voor, die met een daverend handgeklap werd toegejuigt.

BELGIE.

BRUSSEL, 24 Mei. De Senaat heeft in zijne zitting van gisteren de discussie over de wet op het lager onderwijs tot heden verschoven, en slechts onderwerpen van ondergeschikt belang behandeld.

— De *Organe des Flandres* meldt dat eene petitie aan den Senaat tegen de onderwijs-wet te Eecloo rondgaat en van een groot aantal handteekeningen wordt voorzien.

— De inteekening voor het standbeeld voor den gen. Belliard te Brussel heeft het bedrag der onkosten met 20,000 francs overtroffen. Die som zal thans eene nuttige en duurzame bestemming erlangen; in het godshuis voor bejaarde lieden zal zij een fonds worden, waaruit voortdurend drie oud-militairen hunne overige levensdagen zullen verzorgd worden.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 25 Mei.

ONDERTROUWD (23 Mei): C. F. A. D. Haase met L. Benning.

BEVALLEN (22 Mei): C. P. Kraay Jr., geb. Koert, D. — L. M. Roelofs, geb. Rietveld, D. — (23 Mei): M. D. Grijpink, geb. Faupel, D. — (24 Mei): E Fiedeldij, geb. Helt, D.

OVERLEDEN (8 Mei): P. D. Jutting, wed. S. Voûte, 73 j. — (19 Mei): E Drammerboer, 51 j — (24 Mei): J. Vonk, 36 j. — (22 Mei): M. C. Molten, wed M. Weidman, 76 j. — B. Weddelink, 38 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 25 Mei.

OVERZIGT DER WEEK.

Koffij Hiervoor blijft eene geregelde vraag bestaan, zoowel voor uitvoer als voor consumtie, waardoor de prijs van goed ordinair bleek Java a 25 cs.; goed ordinair groen 25½ cs. op ceel, zich goed heeft staande gehouden. — Van Brazil is een partijtje goed ordinair met enkeld zwart tot 21 cs. verkocht

Thee. Hiervoor blijft eene geregelde vraag bestaan tot matige prijzen. — Tegen 5 Junij is te Rotterdam wederom eene veiling aangeslagen van 2149/4 kisten Congo, benevens eenige andere soorten van kleine pakkingen, waarbij zich de behoefte wederom ruimschoots kan voorzien.

Ruwe Suiker prijshoudend en goed te plaatsen, zelfs zonde men voor de blanke soorten Java N°. 18, 19 en 20 iets boven de laatste veilings-prijzen kunnen bedingen — Tegen 30 dezer zijn in veiling aangeslagen 218 vaten, 63 kisten en 178 zakken Surinaamsch.

Geraffineerd voor uitvoer zonder belangrijke omzettingen bij vaste prijzen, terwijl er in consumtie tot onze voorgaande noteering eene geregelde vraag blijft bestaan.

Specerijen. Voor Notenmuscaat blijft eene geregelde vraag bestaan voor uitvoer waarbij men voor eenige Ceelen N°. 1 186 cs. en N°. 4 78 en 80 cs. besteed heeft. — Chinesche Kaneel in kisten 60 a 62 cs.; Cassia Vera in loco 30 a 32 cs. — Bruine Sumatra Peper 17 a 17½ cs

Gedroogde Fruiten flaauw; nieuwe Zantische Krenten *f* 15; Patras *f* 12 a 13. — Smirna Rozijn *f* 13½ a 14.

Rijst In gepeld Java blijft eene geregelde vraag bestaan voor consumtie tot voorgaande prijzen, terwijl er van Carolina deze week uit de eerste hand zijn afgedaan 447 vaten tot geheime prijzen, onlangs van New-York alhier aangevoerd.

Tabak. Behalve de verkoop van 75 Ceroenen Domingo ex Delphin tot circa 42½ cs, zijn er geene omzettingen uit de eerste hand te berigten.

Banca-Tin wederom iets lager en tot *f* 41¾ te koop.

Sterke Dranken. Jenever 100 % *f* 13½, 14½. — Moutwijn 91 % *f* 10½ à contant.

Vetwaren. Voor Zuidzeetraan heeft zich eene levendige vraag opgedaan waardoor men tot *f* 34 Entrepôt met moeite teregt kan komen. — Berger levertraan, bruin *f* 42 blank *f* 47. — Palmolie *f* 18 a 20; Renzelolie *f* 31 Entr.; Talkolie *f* 30½ het Ned. vat in consumtie — Talk flaauw. Amsterdamsch smeer *f* 22½ a 23; dito buitenlandsch *f* 20 a 22½; Amerik. Renzel *f* 18 a 21.

Rondvisch f 9 — Noordvisch in droog zout *f* 20, in pekel *f* 18.

Ansjovisch. De berigten over de vangst luiden voortdurend zeer ongunstig waardoor men van nieuwe visch nog geen prijs bepalen kan, terwijl men wederom voor die van 1847 *f* 13; 1849 *f* 14; 1848 *f* 15 a 16 besteed heeft.

Huiden. West-Ind. door gebrek aan eerste hand voorraad zonder handel Oost-Ind. zeer willig. Van Java soorten is de voorraad in de eerste hand geheel opgeruimd, terwijl dezelve in de tweede hand in de prima soorten ca. 5000 stuks zal bedragen; sedert ons laatste berigt zijn er 2200 stuks aangevoerd. Verkocht 1900 stuks Bengaal voor vaste prijzen. Inl. gezouten stil, gedroogde Koe- en nuchtere Kalfsvellen prijshoudend met weinig voorraad. Zoolleder en andere artikelen onbegeerd.

GRAANMARKT.

UTRECHT, 25 Mei. Tarwe *f* 6,75 tot 7,50; Rogge *f* 4,70 tot *f* 5,25; Garst *f* 3,00 tot 3,60; Boekweit *f* 4,80 tot 5,40; Haver *f* 2,50 tot 3,00; Groene Erwten *f* 5,00 tot 7,00; Kaas *f* 32,00 tot *f* 40,00 de 100 ponden.

ALKMAAR, 24 Mei. Tarwe *f* 7,75; Rogge *f* 5,25; Gerst *f* 3,40; Chevalier *f* 4,75; Fijne Haver *f* 2,50.

SCHIEDAM, 24 Mei. Rogge. De handel in dit artikel bestond grootendeels tot eenige partijen, welke tot weinig varieerende prijzen op speculatie genomen werden; voor consumtie werd niet veel gekocht, hoewel iets lager afgegeven werd; men noteerde: 140/2 ℔ Riga *f* 133; 142/2 ℔ Riga Poolsch *f* 138; 146/2 ℔ Limb. *f* 140; 146/2 ℔ Windau *f* 158; 140/2 ℔ Petersb. *f* 130; 147/2 ℔ gedr. Mannh. *f* 153, 154; 146/2 ℔ Keers. *f* 156.

Garst. Kon zich niet op vorige prijs souteneren, en werd afgegeven als volgt: 131/2 ℔ n. Libau *f* 129; 129/2 gedr. Koningsb. *f* 115, 116; 130/2 ℔ n. Libau *f* 128, 129.

Moutwijn werd gepasseerden Zaturdag en Dingsdag *f* 10⅝ genoteerd en volgende dagen a *f* 10½ afgegeven.

Jenever *f* 14,00; Amst. Proef *f* 15,25.

DEVENTER, 24 Mei. Tarwe *f* 7,— a 8,—; Rogge *f* 4,20 a *f* 4,50; Garst *f* 3,— a 3,25; Haver *f* 2,50 a 3,—, Boekweit *f* 4,40 a 4,80. — Boter per ⅛ ton *f* 8,50 a 10,50.

ZWOLLE, 24 Mei. Tarwe *f* 7,50 a 7,87½; Rogge van 1848 *f* 4,75; dito van 1849 *f* 4,— a 4,55; Garst *f* 3,40. — Haver *f* 2,50 a 2,80. — Boekweit *f* 3,80 a 5,—. — Boonen *f* 4,40. — Aardappelen *f* 1,50 a 1,90. — Boter per ⅛ ton *f* 10,— a *f* 10,75; per Ned. ℔ 40 a 65 c. — Vette Varkens 20 a 22 cts. Ned. ℔ ruw.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Fondsen	pCt.	24 MEI 4½ u. gebl.	25 MEI	4 u.	gebl
Nederl., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		55 15/16	56 à		
Dito Dito	3	65⅜	65½	65⅝	
Dito Dito	4	85 1/16	85¼	85⅞	
Dito Obligatien O. I.	4	84 7/16			
Amortis. Syndic.	3½	87¼			
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg	»	90			
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien	»				
België, Obligatien 1844	»				
Cert. bij de Belg. Bank	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv.	»	46⅝	46 7/16	46½	
Spanje bij *Ardoin* £ 85	5	13	12⅞		
Dito Dito £ 510	»	13¼	13¼	13 5/16	13¼
Dito Onbep. Stukken	»				
Dito	3	37 11/16			
Dito Binnenl. 2400 P.	»	30 13/16	30⅞	31 1/16	
Coup. *Ardoins*		8	7 1/16		
Passive					
Fransche Uitgest.		4 1/16			
Portugal te Londen 5 pCt. nu 4	»	35½	35 9/16		
Dito Dito	»	35⅞	35 15/16		
Rusl. bij *Hope* 1798 en 1816	5	104⅜	104¾		
Dito Dito 1828 en 1829	»	104			
Cert. bij do. 1831 en 1833	»	95	95¼		
Dito bij *Hope*	4	86	86		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	»	85¼	85½		
Dito bij Ide 5de Serie	4	85⅛	85⅜		
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6	63½			
Cert. van dito	»	64	63⅞		
Polen, Aand. à fl. 300	4	143	143		
Dito met Lot » 300	»				
Amerika, Bank-Actiën	»				
Frankrijk, Obligatien	3	50⅞	51 5/16	51⅜	
Pruissen, Aand. met Lot. R 50	*f*				
Oostenrijk, Metalliek	5 pCt.	74	74	74¼	
Dito Nieuwe	2½	40¼	40⅜		
Dito Nieuwe	5	80 7/16	80½		
Ween. Bank bij *Goll en C.*	»				
Dito	4	68			
[illegible] fl. 500	*f*				
[illegible]	»	277			
Napels, Cert. [illegible]	5 pCt.				
[illegible]	5				
Dito [illegible]	5		89½		
[illegible]	»				
[illegible]	4	76½			
[illegible]	5	28⅞	29	29⅛	29 1/16
[illegible]A 6 pCt. nu	2¼	38½			
Nieuw Granada 6 pCt. nu	1½	16⅜			
[illegible]	»	3 5/16			
[illegible] Ecuador	*f*				
[illegible]	»	4 3/16			

[illegible] uitg. 33¾; 4½ pCt. Eng. Russen 95, ⅛.

[illegible] fondsen was de stemming algemeen williger. 3 pCt. Fransche zeer gewild en ongeveer ¾ pCt. hooger dan gisteren. Van Spaansche waren 3 pCt. Binnenl. circa ½ pCt. williger. Ardoins en Coupons prijshoudend; de overige vreemde fondsen bij geringe affaire alle zeer vast. In Zuid-Amerik. ging weinig om en waren alleen Mexicanen een weinig hooger dan gisteren.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pc., Prolongatie 2½ pc., Disconto 2 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56¾; Zigt Parijs 56½; 2/m. Londen 12,02½. Zigt Londen 12,07½; 2/m. Hamburg 35; Zigt Hamburg 35 3/16; 3/m. Lissabon 42⅞; 3/m. Porto 42⅞; 2/m. Petersburg 1,87

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 24 Mei. Belg. leen. 2½ pc. 49⅛; 5 pc. 97¾; 4½ pc. 88¾; Spanje Ard. 5 pc. 12⅝; Binnenl. 3 pc. 30¾; Coupons —; Rom. Leening —.

PARIJS, 23 Mei. Fr. 3 pc. 55,70; 4½ pc. —,—; 5 pc. 89,75; 5 pc. N. —,—; Schatk. —,—; Bank-Act. 2400,—; Belg. 840, 5 pc. 97¾; 1842, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Holl. 2½ pc. —; Nap. 5 pc. —,—; Spanje 3 pc. Binnenl. 31⅜; 3 pc. Buitenl. 38½; 5 pc. Act. Rente —; Piem. Leen. 1834 925,—; 1849 —,—; Rom. leening 77¾.

MADRID, 18 Mei. Act. Sch. 3 pc. 32, id. 5 pc. 13; Uitgest. Sch. 3⅝; Coupons 7¼.

WEENEN, 21 Mei. Met. 2½ pc. 48½; (N.) 4 pc. 72; 4½ pc. 80½; 5 pc. 92 7/16; Bank-Actien 1060; Lot. fl. 500, 173; id. fl. 250, 107½.

BERLIJN, 23 Mei. Schuldbr. 3½ pc. 85¾; Loten 101¾; Rusl. bij Stiegl. 4 pc. 90½; Pools. 4 pc. 78½; Loten fl. 200, 95¾; id. fl. 300, 124½; id. fl. 500, 80.

HAMBURG, 22 Mei. Rusl. Engels. leening 104½. Cert. bij Stiegl. 4 pc. 85¾; Spanje, Ard. 5 pc. 11½; id. Binnenl. 3 pc. 28⅞

FRANKFORT, 23 Mei. Met. 5 pc. 76½; 4 pc. 59, 2½ pc. 41¾; Bank-Actien 1040; Darmst. Lot. fl. 50, 72¾; id. fl. 25, 25¾; Badensche Lot. fl. 50, 51½; id. fl. 35, 31½; Nassaus. 23⅝; Holl. 2½ pc. 55¾; W. S. 4 pc. 86; Sijndic. 3½ pc. 87¼.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 24 Mei. O. E. Smith, Diana, (s.) Londen. - A. Jonker, Thomas Ainsworth, Dundee. - R. F. Veninga, Welvaart, Sunderland - J. Dickenson, Prince, (s.) Hull. - T. A. Mulder, Alida, Memel. - G. Hoeksma, J. H. Graaf van Rechteren, Koningsbergen. - W. Eckman, Maria, Dantzig. - E. D. Schaap, de Jonge Klaas, id. - N. Andersen, Hanna Christensen, Drammen. - G. E. Warner, Nordlijset; id.

VLIE, 23 Mei. D. D. de Groot, Arendina, Christiansand

HELVOET, 24 Mei. D. Bennet, Regina, Leith. - J. Buck, Friends, Newcastle. - C. Robinson, Merchant Packet, id. - T. Hall, Argo, id. - R. Turnbull, Sceptre, Sunderland. - S. Williamson, Echo, id. - E. Hutchinson, William Lees, id.

BRIELLE, 24 Mei. A. H. Rolfe, Fijenoord, Londen. - R. M. Sawijer, Emerald Isle, (s.) Hull. — Gisteren nog: H. W. Blakenstone, Jupiter, Goole.

UITGEZEILD:

TEXEL, 24 Mei. C. Kaspersma, Eendragt, Londen. - O. G. Bakker, Stad Goor, Dundee, beide terug uit zee. - P. S. Gruppelaar, Nijssina, Hull. - H. Zeven, Adriaan, Kopenhagen.

VLIE, 23 Mei. P. Nienhuis, Stad Enschede, Hull. - H. T. de Jonge, Goede Verwachting, Frederikstad. - M. Pribee, Pieter, Osterrisöer. - J. Baltzersen, Niord, Drobach. - K. G. Sap Joanna Jacoba, St. Petersburg

HELVOET, 24 Mei. W. Pattrick, Suffolk, (s.) Hull. - A. E. Karst, Martha Alida, St. Petersburg. - R. Dorkin, Tidij, Stettin.

BRIELLE, 24 Mei. W. Manekes, Taag, Gibraltar. - J. Goodburn, Giraffe, (s.) Londen. - D. Pavie, Lovelij Lass, Douglas. - W. Orwin, One, Sunderland. — Gisteren nog: G. van Os, Vredebest, Londen. - J. E. Woudstra, Jonge Eeltje Dirk, id.

CARGA-LIJSTEN.

LONDEN, White, Adonis (s.) 30 k. Koopmanschappen, J. E. Kemner; 103 z. 6 k. Droog., van Enst en Dijk; 25 v. Tabak, Gebr. Bartzen; 32 bund, 8 pl. Yzer, 25 st. Huiden, Lans en Comp; 30 b. Katoen, 1,260 k. Suiker, 107 z. Koff, 50 v. Salpeter, 62 cer. Amandelen, 40 v. Koopmanschappen, 30 k. Droog., 12 k. Vijgen, 4 k. Gom, Order.

BREMEN, Kat, Stad Emden, 23 v., 91 cer. Tabak, 5 v. Stelen, Order.

RIVIER-VAART.

KEULEN, 24 Mei in lading naar:

Amsterdam Kapt. Jurrius Köln N°. 18.
Rotterdam „ v. Alen „ „ 5.

AMSTERDAM, 23 Mei vertrokken naar:

's Hertogenbosch en *Maastricht* A. Maas, Pz., de vrouw Maria.
Venlo en *Roermond* L. v. Schijndel (Beurt L. de Rijk en C°.) de Najade van Steil.
„ H. Vos, de vrouw Antonia.
Tiel F. den Hartog, de Vr. Geertruida.

Rijnhoogte ARNHEM 24 Mei 1 el 96 duim
KEULEN 24 „ 8 voet. 8 „

ADVERTENTIEN.

(294) Heden overleed tot onze innige droefheid, ons zeer geliefd jongste Dochtertje MARIA GESIENA, in welks bezit wij ons circa zestien maanden mogten verheugen.

AMSTERDAM,
23 Mei 1850.

S. KITSELAR.
A. M. KITSELAR,
geb. KOELEWEY.

In 's Bosch wordt TE KOOP aangeboden, een zoo goed als nieuwe kompleete **TABAKS-WINKEL**, te bevragen onder Letter A. *franco* brieven bij de Heeren Gebr. VERHOEVEN. (292)

J. ELSEN te *Delft*, vraagt tegen 1°. Julij een **ONDERMEESTER**, van de R. C. Godsdienst, minstens den 3en rang bezittende, bekwaam de Fransche taal mede te helpen onderwijzen en gewoon om met kinderen uit den fatsoenlijken stand om te gaan. Adres liefst in persoon anders met *franco* brieven. (287)

MUZIJKHANDEL EN BIBLIOTHEEK, MAGAZIJN VAN PIANO-FORTES

VAN

TH. J. ROOTHAAN,

Hofleverancier van H. M. de Koningin der Nederlanden, enz.

Opvolger van JACOB ECK & LEFEBVRE,
te Amsterdam, Singel N°. 483.

Heden is van de pers gekomen en bij alle Muzijkhandelaars verkrijgbaar:

J. A. SIEVERDING, 1ste Mis voor 3 Mannenstemmen, met Orgel Part. *f* 5.—. Stemmen *f* 2.—.

J. J. VIOTTA. SALVE REGINA voor 3 Mannenstemmen, met Orgel Part. & Stemmen *f* 1.70.

NB. Het PIANO-MAGAZIJN is voorzien van eene keur van **INSTRUMENTEN** uit de beste Fransche en Duitsche Fabrieken, alsmede van eenige gebruikte en goed geconserveerde Pianos. (291)

KERK-ORNAMENTEN

J. DENIS,
Zuidestraat, 15 te Brussel.

De EE. HH. Geestelijken in Holland worden verzocht onze artikelen van Belgisch fabrikaat naauwkeurig te willen vergelijken met die, welke door zekere Fransche kooplieden, die het land afloopen, worden aangeboden, dikwijls naar de stalen of monsters van ons fabrikaat, welke zij bij de aflevering verwisselen, (vooral wat het borduur- en kantwerk betreft) met namaaksels, op het eerste gezigt bedriegelijk; maar van welke men zal besluiten, dat zoowel wat betreft, de borduursels, de bronzen, het schilder- en beeldhouwwerk als de Brabandsche kanten, overtreffende die van Lyon, het Belgisch fabricaat eenen onbetwistbaren voorrang bereikt heeft boven het fransch fabrikaat in fijnheid van vorm en bewerking.

Men zal in opgenoemde werkplaatsen steeds voorhanden vinden eene volledige verzameling van op de meest solide wijze gefabriceerde ornamenten, met dubbeld keurig tusschenlinnen, *in plaats van papier;* overtrokken met glansrijke zijden stoffen, als ook borduur en kantwerk, koperen, gouden en zilveren ornamenten gebeeldhouwd, en schilderwerken tot zoodanige laaggestelde prijzen, als de Fransche mededinging niet kan evenaren, zonder den rijkdom der ornamenten te verminderen of echt door valsch te vervangen.

(293) Bij den Uitgever dezes zijn de volgende werken verkrijgbaar:

SAINT-JURE. De la CONNAISSANCE et de l'AMOUR du FILS de DIEU, N. S. JESUS CHRIST, 3 vol. grand in 8°. *f* 5.00
— — L'HOMME RELIGIEUX. 2 vol. grand in 8°. *f* 2.50
— — MEDITATIONS et RETRAITES, sur les plus importantes verités de la Religion, selon les exercices de St. Ignace, 1 vol. grand in 8°. *f* 1.50
Le PRÊTRE en RETRAITE par M. l'abbé PIERRE MARIE COLON, 1 beau volume grand in 8°. *f* 2.00
MARTIN, RECUEIL d'INSTRUCTIONS pour la PREMIÈRE COMMUNION, 1 vol. in 12°. *f* 1.50
BILLUART. SUMMA SANTI THOMÆ, hodiernis academiarum moribus accommodata, sive Cursus Theologiæ juxta mentem divi Thomæ, insertis pro re nata digressionibus in historiam ecclesiasticam, editio nova accurate emendata. Accedunt index testimoniorum ex bibliis desumptorum: indexque generalis et alphabeticus rerum atque verborum, 10 vol. grand in 8°. *f* 20.00
SUMMA THEOLOGICA MINUTA, seu totius SUMMÆ THEOLOGIÆ divi Thomæ Aquinatis manuale compendium, 2 vol. gr. in 8°. *f* [illegible]
OEUVRES COMPLETES DE BOURDALOUE, 16 vol. gr. in 8°. *f* 20.00
MONTARGON. DICTIONNAIRE APOSTOLIQUE, 10 vol. gr. in 8°. *f* 17.[illegible]
HUBERT LEBON. Le FESTIN des ANGES ou DELICES de la TABLE SAINTE *f* [illegible]
— — MARIA ou les beautés du SAINT NOM de MARIE. *f* [illegible]

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.